

Gebarentolk vaker in beeld

In Nederland zijn ongeveer anderhalf miljoen mensen doof of slechthorend. Zo'n dertigduizend mensen hebben niet het Nederlands, maar de Nederlandse Gebarentaal als moedertaal. Sinds kort is er bij belangrijke mededelingen van de regering op tv ook een gebarentolk aanwezig. Zo kunnen doven en slechthorenden de informatie ook goed begrijpen. Ondertiteling is namelijk niet voor iedereen geschikt of voldoende. Zeker als er belangrijke maatregelen worden doorgegeven. ①

De Nederlandse Gebarentaal

De Nederlandse Gebarentaal (NGT) is de gebarentaal die Nederlandse doven gebruiken om met elkaar te communiceren. Bij gebarentaal gebruik je je handen, je gezicht en je ogen om de boodschap over te brengen. Net als bij gesproken talen is er niet één taal die door iedereen gebruikt wordt. Elk land kent zijn eigen gebarentaal. De Nederlandse Gebarentaal is een van de 140 gebarentalen op de wereld. ② ③

Verboden

Ook op scholen voor doven en slechthorenden wordt de Nederlandse Gebarentaal gehanteerd, maar dat is niet altijd zo geweest. Gebarentaal werd al in 1790 gebruikt in het onderwijs aan doven. Maar in 1880 werd het gebruik van gebaren verboden, omdat men dacht dat gebaren slecht waren voor de taalontwikkeling. Dove leerlingen moesten de lessen volgen door middel van spraakafzien (liplezen). Ondanks het verbod bleven doven onderling gebarentaal gebruiken. Vanaf 1980 kwam de gebarentaal weer geleidelijk terug in het onderwijs. Uit onderzoek bleek namelijk dat gebarentaal een volwaardige taal is en dat het gebruik ervan niet slecht is voor de taalontwikkeling. Vanaf 1995 werd het tweetalig onderwijs op dovenscholen doorgevoerd. Dove kinderen leren nu Nederlands én NGT. ④

Andere grammatica

De NGT heeft een eigen woordenschat en grammatica. Die grammatica is anders dan in het gesproken Nederlands. Dat heeft te maken met de volgorde van de gebaren en met de manier waarop een gebaar wordt gemaakt. De volgorde van een zin in de gesproken taal is: onderwerp-werkwoord-lijdend voorwerp. Bijvoorbeeld: *Jan pakt een boek*. In de NGT is de volgorde van een zin: onderwerp-lijdend voorwerp-werkwoord. Je gebaart dan: *Jan boek pakken*. De beweging van de handen in de ruimte voor het lichaam speelt ook een rol. Als je je hand bij het gebaar *geven* van jezelf naar iemand anders beweegt, betekent het *Ik geef aan jou*. Beweeg je je hand naar je toe, dan betekent het *Jij geeft aan mij*. ⑤ ⑥

Hamsteren

Sinds kort zie je op tv steeds vaker een gebarentolk. Irma Sluis is de tolk bij de persconferenties over de coronamaatregelen. Irma Sluis: 'Woorden die ik niet ken, zoek ik op in een online gebarenwoordenboek. En als het gebaar daar niet instaat, raadpleeg ik het Gebarencentrum.' Dat deed ze ook voor het gebaar voor *hamsteren*. 'Dat was een pakkend gebaar, waarbij handen een graaiende beweging maken. Iedereen wist meteen wat ik bedoelde. Als ik een hamster had nagedaan, had niemand me begrepen.' ⑦

Irma Sluis

Officiële taal

Al sinds 1998 pleiten verenigingen van doven en slechthorenden ervoor dat de NGT als officiële taal wordt erkend. Daar ligt een wetsvoorstel voor bij de Tweede Kamer. Gebaren vind je op www.gebarencentrum.nl. Daar kun je filmpjes van meer dan 15.000 gebaren opzoeken. ⑧

Bron: nrc.nl, rtlnieuws.nl, gebarencentrum.nl, jeugdjournaal.nl, doof.nl